

Pohjaa kerhoaktiviteeteille: Tekstiilien käyttö ja kierrätys kotitaloudessa

Vuonna 1965 neulotut villapaidat ja 1966 virkattu jakku, edelleen käytössä, kuten lapaset vuodelta 1952!

Kuluttaja voi tehdä muutoksen; käyttää jokaista tekstiiliä pidempään. Kestävin tekstiili on se, jota hoidetaan oikein, korjataan tarvittaessa ja käytetään mahdollisimman paljon. On arvioitu, että 15-30% vaatteiden ympäristöjalanjäljestä syntyy vaatteiden käytön aikaisesta huollosta ja pesusta. **Vaatteiden huoltoon, kuten puhdistusprosessiin, tulisi kiinnittää huomiota; Välttää liikaa konepesua, valita ekologinen pesuaine, kuivattaa vaate riippuen, ei kuivausrummussa.**

Tausta

Vaatteiden tuotanto vaatii suuren määrän resursseja, jotka eivät näy valmiissa vaatteessa. Itse raaka-aineiden lisäksi käytetään energiaa, kemikaaleja ja vettä kuitujen, materiaalin ja tuotteen valmistamiseksi. Resurssienkäytöllä on suuri vaikutus ympäristöön ja ilmastoon tuotantomaassa ja globaalisti.

Tuotantoprosessi vaikuttaa ympäristöön enemmän kuin itse materiaalin raaka-aineet. Tuotantoprosessien välillä on suuremmat erot ilmastovaikutuksissa kuin eri kuitutyyppien välillä. Arviolta 80 prosenttia tuotteen koko elinkaaren aikaisista ympäristövaikutuksista määräytyy suunnitteluvaiheessa tehtyjen päätösten perusteella.

Eri materiaalit ja tuotteet sopivat eri käyttötarkoituksiin. Mieti ensin, miten vaatetta käytetään ja valitse sitten materiaali, jolla on sopivat ominaisuudet. Tietoinen tekstiilien kuluttaja ajattelee etukäteen ja muistuttaa itseään pitkän elinkaaren merkittävydestä. Tuplaamalla vaatteiden käyttöajan vähennät ilmastovaikutusta noin puoleen.

Faktat tekstiileistä ja tekstiilien käytöstä

Noin 44 % suomalaisten kotitalouksien poistamista vaatteista ja kodintekstiileistä päätyi poistotekstiilien erilliskeräykseen vuonna 2019. Poistotekstiilejä kertyi 85 770 tonnia. Tästä vietiin ulkomaille 18 % ja loput jäivät kotimaahan uudelleenkäyttöön tai hyödynnettäväksi materiaalina tai energiana. Noin 60 % kaikesta poistotekstiilistä päätyi edelleen polttoon. Poistotekstiili on käyttökelpoton, mutta puhdas ja kuiva

tekstiilijäte, kuten rikkiäiset vaatteet, lakanat ja pyyhkeet, jotka on tarkoitettu lajitteluun kierrätystä varten.
Lähde: Suomen ympäristökeskus

Kuluttaja ei pysty tekemään kestäviä valintoja ilman tietoa. Kansalaisen tulee ymmärtää hänelle tarjottua ilmastotietoa, ja tiedon on oltava yhtenäistä, luotettavaa ja helposti saatavilla. Tärkeimpiä tietokanavia ovat esimerkiksi tuotteen pakkaus, kauppa tai verkkokauppa; esim. millaisia ovat eri kuitujen ympäristövaikutukset elinkaaren aikana tai materiaalien kestävyys erilaisissa käyttökohteissa.

Vaatevuokraamojen ja second hand- ja vertaiskaupan käyttö sekä vaatteiden kierrätys omassa lähipiirissä on jo yleistynyt viime vuosina. Vaatteiden keskimääräinen käyttöikä saattaa tulevaisuudessa pidentyä. **Toisaalta ajatus vaatteiden kierrätyksestä voi luoda liian positiivista mielialaa ostamisesta: ”voin ostaa, kun sitten voin kierrättää”.**

Materiaalien elinkaaren pidentäminen ja säilyttäminen kierrossa on ympäristönäkökulmasta hävittämistä parempi vaihtoehto. Esimerkiksi yhden kuitukilogramman (niin puuvillan kuin polyesterin) prosessointi mukaan lukien kutominen, värjääminen ja viimeistely kuluttaa arviolta 100-150 litraa vettä. Kemikaaleja yhtä kuitukiloa varten tarvitaan keskimäärin reilu 500 grammaa, puuvillan käsittelyyn jopa 1,5 kiloa.

Lähde: Hiilineutraali tekstiilialatiekartta, Loppuraportti

Matkalla vaatekaappiisi vaatteesi ja kenkäsi aiheuttavat hiilidioksidi- ja muita päästöjä. Yhden T-paidan valmistaminen vaatii 2600 litraa vettä ja melkein kilon kemikaaleja.

EU:n uusi tekstiililainsäädäntö sisältää kaksi keskeistä muutosta: tekstiilien erilliskeräys tulee pakolliseksi jäsenmaille ja valmistajille tulee laajennettu tuottajavastuu, joka velvoittaa heidät vastaamaan tekstiilijätteen keräyksen ja kierrätyksen kustannuksista. Lisäksi lainsäädäntö pyrkii vähentämään tekstiilijätettä, kieltämään elinkelpoisten tekstiilien hävittämisen ja parantamaan kierrätysasteita.

Tekstiilien erilliskeräys koskee sekä uudelleenkäyttöön että kierrätykseen menevää tekstiilijätettä.

Valmistajat ja maahantuojat vastaavat jatkossa tekstiilituotteiden koko elinkaaresta. Heidän on maksettava tekstiilijätteen keräyksen, lajittelun ja kierrätyksen kustannukset. Tavoitteena on vähentää syntyvän tekstiilijätteen määrää. Myymättä jääviä tai palautettuja tuotteita ei saa enää polttaa tai hävittää.

Digitaalinen tuotepassi on uusi järjestelmä, joka kokoaa yhtenäiset tiedot tuotteiden valmistuksesta, hiilijalanjäljestä ja materiaaleista.

Tämän voit tehdä kuluttajana:

- Pidennä elinkaarta – huolla ja käytä niitä tekstiilejä, joita sinulla jo on
- Osta vähemmän
- Käytä vaatteita pitkään
- Osta laatua
- Osta ympäristömerkillä merkittyjä tai kierrätettyjä

Yksittäinen kuluttaja ei voi ratkaista koko tekstiilialan ongelmaa, mutta kuluttajan käytös on osa ongelman ratkaisua. Jokainen voi tehdä jotakin ja kun useat kuluttajat tekevät enemmän kestäviä valintoja, se auttaa kestävämpiin kulutusmalleihin. Paras tapa vähentää tekstiilien ympäristö- ja ilmastovaikutuksia on pidentää tuotteen elinkaarta.